

سزاتییه تین ریزگرتنی ل دهف قوتابیین زانکویا زاخۆل دویف مودایلا (براون و لیفینسن)ی

سەلوا فریق صالح

بەشی زمانی کوردی، کولیژا زانستین مروفايه تی، زانکویا دهوک، هەرێما کوردستانی-عێراق

((مێژوویا وەرگرتنا فه کولینی: 3 کانونا ئێکی، 2022، مێژوویا رازەمەندیا بەلافکرینی: 3 تەباخی، 2023))

پوختە

دیاردەیا ریزگرتنی د پراگماتیکا زمانی و زمانفانییا جفاکیدا ل ئەوروپا رۆژنایا و ئەمریکا باکور، مژارەك نوویه، كول دوماهییا دەهەیا 1960ی و ل دەستیكا دەهەیا 1970ی پەیدا بوویه. فه كۆلەری بنافودەنگی كو شەنگستی مۆدایلا ریزگرتنا زمانی دانای گرایس (H. Grice) ه. ئەوی ل گەل باسكرا (بنەمایین هەفكارى) یی د پروسيسا دانوستاندنییدا، جهخت ل سەر هەبوونا بنەمایه كی دی ل ژۆر نافی (ریزگرتن) كر. ئەفی چەندی ژى بالا زمانفانیین پشتی ئەوی، بۆ ئەفی مژاری پاكیشا و ری بۆ وەرار ریزگرتنا زمانی خوەشكر. تیورا ریزگرتنی د بیافی ریزگرتنییدا، چەندی تیز هاتینەپشكیشكرن. تیورا (براون و لیفینسن)ی ئێك ژ ئەوان تیورانە كول سەر بناغی (بنەمایه هەفكارى) یی هاتینەدانان. د مۆدایلا (براون و لیفینسن)یدا، ریزگرتن بریتییه ژ گرینگدان ب پوخسارا گوهداری و بكارهیانا هەدەك سزاتیجیانه ژ پینخەمەت كیمكرا رادی تیکچوونا پوخساری ئەوی. ل دویف تیورا براون و لیفینسنی، د هەر زمان و كەلتورەكیدا ژ بۆ نەهنگافتنا پوخسارا وەرگری، ل دویف تاییهەندیین وەرگری، دەورووبەری پەيوەندیی و ... فریکەر ئێك ژ سزاتیییان بكار دەهینیت.

د ئەفی فه كۆلینییدا تیورا (ریزگرتنی یا براون و لیفینسن)ی هاتیه بكارهینان. پرسارانامه و داتا ب شیویه كی مهیدانی ژ قوتابیین زانکویا زاخۆ قوناغا دووی سالا خواندنی (2022-2023 ز) هاتینه كۆمكرن. نارمانجا فه کولینی ئەفیه رادەیا ریزگرتنی ل دەف قوتابی زانکوی قوناغا دووی بدەته دیاركرن و بزانی ریزگرتن ل دەف قوتابی زانکوی لدویف (تیورا ریزگرتنی یا براون و لیفینسن)ی د چ ناستدایه. پرسایا سەرەکیا فه كۆلینه ئەوه بزانی ئەری ریزگرتنی ل دەف قوتابی زانکوی هەیه و ئەگەر هەیه ئەف ریزگرتنه د چ ناستدایه؟ فه كۆلین گەهشته ئەوی دەرەنجامی كوریزگرتن ل دەف قوتابی زانکوی زاخۆ ب تاییهتی قوناغا دووی هەیه و ئەف ریزگرتنه دئاسته كی بەرز دایه.

په پشینی سەرەکی: ریزگرتن، تیورا ریزگرتنا براون و لیفینسن، سزاتیی، رومەت، گوهدار، فریکەر، بیژی.

پیشه کی

1. ناؤ و نیشانی فه کولینی:

ئەف کولینه ژۆر ناؤ و نیشانی (سزاتییه تین ریزگرتنی ل دهف قوتابیین زانکویا زاخۆل دویف مودایلا (براون و لیفینسن)ی) هەول ددەت ئەفی تیوری بدەته نیاسین و شروقه بکەت.

2. گرنگیا فه کولینی:

گرنگیا فه کولینی ئەفیه كو هەتا نهو فه كۆلینه كا ب ئەفی شیوهی بۆ قوتابیین زانکویا زاخۆ نەهاتییه ئەنجامدان و ئەف کولینه هەول ددەت ریزگرتنی لدویف (تیورا براون و لیفینسن)ی ل دەف قوتابی زانکوی بههەلسەنگینیت و شروقه بکەت.

3. ئارمانجا ڤه کۆلینی

ئارمانجا ڤه کۆلینی ئەڤەپە رادەپا ریزگرتنی لدهڤ قوتابی زانکوی قوناغا دووی بدهته دیارکرن و بزانی ریزگرتن لدهڤ قوتابی زانکوی لدویف (تیورا ریزگرتنی یا براون و لیڤنسۆن) ی د چ ئاستدایه.

4. پرسیارین ڤه کۆلینی :

ریزگرتنی لدهڤ قوتابی زانکوی ههپه و ئەگەر ههپه ئەڤ ریزگرتنه د ئاستدایه؟
ب گشتی کیژ جوری ریزگرتنی لدهڤ قوتابی زانکوی پتزه؟

ب گشتی کیژ جوری ریزگرتنی لدهڤ قوتابی زانکوی کیتمزه؟

5. ریپاز و سنووری ڤه کۆلینی :

ئەڤ ڤه کۆلینه لدویف تیورا (ریزگرتنی یا براون و لیڤنسۆن) ی چووپه و پرسیارنامه و داتا ب شیوپه کی مهیدانی ژ قوتابی زانکوی زاخو قوناغا دووی سالا خواندنی (2022-2023 ز) هاتینه کومکرن.

6. گریماننا ڤه کۆلینی :

ڤه کۆلینگریماننا ڤه کۆلینی ئەڤەپه کو ریزگرتن لدهڤ قوتابی زانکوی زاخو ههپه و ئەڤ تیورا (ریزگرتنی یا براون و لیڤنسۆن) ی ئەڤی چەندی پت دیاردکەت و شروڤه دکەت.

7. نافەرۆکا ڤه کۆلینی :

ئەڤ ڤه کۆلینه ژبلی ئەنجام و لیستا ژیدهران ژ دوو پشکین تیوری و پراکتیکی پیکدهیت کو د پشکا تیوریدا باس ل تیورا ریزگرتنی و ریپاز و پیشه‌نگین ئەوی هاتیه کرن، پاشی باسی تیورا (ریزگرتنی یا براون و لیڤنسۆن) ی و بنه‌مایین ریزگرتنی لدهڤ (براون و لیڤنسۆن) ی هاتیه کرن و پشکا دووی ب شیوپه کی پراکتیکی ئەو داتایین هاتینه کومکرن (ژ قوتابی زانکوی زاخو قوناغا دووی سالا خواندنا (2022-2023)) بریکا

بهرنامجی (spss) هاتیه شروڤه کریه و ریز و ئاستی ریزگرتنی لدهڤ قوتابی زانکوی زاخو، دهته خویاکرن.

1- پشکا ئیکی

1-1- چارچووڤی تیوری

ل دۆر تیورا ریزگرتنی – politeness theory

دیاردەپا ریزگرتنی د پراگماتیکا زمانی و زمانفانیا جفاکیدا ل ئەوروپا رۆژناڤا و ئەمریکا باکور، مژارەک نوویه، کو ل دوماهییا دههپا 1960ی و ل دهستیپیکا دههپا 1970ی پەیدا بوویه، لی ناییت ئەڤ هرزه ل دهڤ مه پەیدا بییت کو بهری هینگی چ ڤه کۆلین ل سەر ئەڤی دیاردی نه‌هاتینه ئەنجامدان. باس کرنا ریزگرتنی د ڤه کۆلینین زمانیین چین و ژاپونیدا دیروکه کا کهڤنار ههپه. ل ئەوروپا رۆژناڤا زی ل دهستیپیکا سه‌دی نوزده ب شیوپه کی جیاواز ئەڤ دیاردیه هاتیه باسکرن کو دشیین ئەڤان نیرینان، ب نیرین (پیش پراگماتیکی – prepragmatic approaches) – بهری پەیدا بوونا پراگماتیکا زمانی ل دههپا 1960ی – ب ناڤ بکه‌ین. ڤه کۆلەری بناڤوده‌نگی کو شه‌نگستی مۆدیلا ریزگرتنا زمانی دانای گرایس (H. Grice) – ئەوی ل گهل باسکرنا (بنه‌مایین هه‌ڤکاری) ی د پروسیسا دانوستاندنیدا، جهخت ل سەر هه‌بوونا بنه‌مایه کی دی ل ژیر ناڤی (ریزگرتن) کر. ئەڤی چەندی ژی بالا زمانفانین پشتی ئەوی، بو ئەڤی مژاری راکیشا و ری بو وەرار ریزگرتنا زمانی خوه‌شکر. (احمد صفار مقدم: 1388: 80) ریزگرتن ب ئیک ژ زارافه‌یین گرنگین کهلتووری دهیته‌نیاسین، کو پیدڤی ب سالو‌خدانه‌کا هویر هه‌په، ب تاییه‌تی ل ده‌می په‌یوه‌ندی د ناڤه‌را تاکه‌که‌ساندا دروست دبیت. (Allam, H & Monatzeri, M, 2011, 3).

ریزگرتن بریتییه ژ پۆله‌کا ره‌فتارین هه‌مه‌جۆر، کو هەر دوونالیین په‌یوه‌ندی، واته‌ ناخفتنکەر و وەرگر، ب کیتمترین خوه‌ وه‌ستاندن مفای ژ ده‌رکه‌ڤته‌یین باشین ئەوی دبین. (Leech, G, 1983, 104).

حهیا و ههقبهشی د خووشی و نهخووشیین کهسین دهورووبهردا... هتد. (علیرچا عبداللهی نژاد و نوشین مجلسی: 1397: 16)

سهراهای هندی کو (لاکوف-R.Lakoff)، ریژگرتنی وه کو بیافهکی زمانفانیی پیشکیش دکهت، لی تیورا (براون و لیفنسون)ی کو بو نیکهه جار ل سالا (1978)ی هاتیهبهلافکر، ب نیک ژ گرتین و بناغیهترین تیورین ریژگرتنا زمانی و ب شهنگستی فهکولینین دی یین ریژگرتنا زمانی دهیته هژمارتن. زمانفانین پشتی نهوان، کاری خوه ل سهر بنهمایی دهستکهفتین نهوان پیشکیشکر. بو نمونه، (سکولن و سکولن - R.Scollon & S.B.K.Scollon، 1989)

(سیفیانو-M.Sifianou، 1992)، (جانی و ئارندت- Richard Wayne Janney & Horst Arndt-Léo Hickey، 2005). ههروهکی (هیکی و ئستیوارت- and Miranda Stewart، 2005) ددهنه خویاکرن، کاری گرتگی (براون و لیفنسون)ی نهفه بو کو نهوان سهلماند پهیوهندییا مرؤفان ل گهل ههقدو ب تنی بو مهبهستا فه گوهاستنا پهیامی نینه و بو پاراستنا پهیوهندییا د ناهبهرا تاکه کهساندا د دهورووبهری جفاکی - کهلتوریی دیارگری ژیدا دهیته بکارهینان. (محمد رچا گوسی نصرابادی و دیگران: 1398: 224) سهراهای ههموو نهو رهخنهیین کو فهکولهرین وهکی (ئیلین- G.Eelen، 2001)، (واتس-R.J.Watts، 2003)، واتس-R.J.Watts، ئیدی-S.Ide و ئیلش- K.Ehlich، 2005) و گیر-N.Geyer، 2008)ی ژ تیورا ریژگرتنا براون و لیفنسونی گرتین، هیشتا ژ تیورین دی یا ب نافودهنگره. (سهراب اثر پرنده: 1398: 86) تیورا (براون و لیفنسون)ی، ل سهر بناغی (بنهمایی ههفکاری)یی هاتیه دانان. (احمد صفار مقدم: 1388: 80) نهفه مؤدیله، ل سهر سی تهوران کار دکهت: روخسار، کردهیا تیکچوونا روخساری و ستراتیژییین

تاکه کهس ل دهمی دروستکرنا پهیوهندیی پیدفیه ناگههداری رهفتار و کردارین خوه ین. دانوستاندنا بیژر و گرژ دبیته نهگهری دروستبوونا ناکوکی د ناهبهرا ناخفتنکهه و گوهداریدا. لهورا پیدفیه ریژگرتن وهکی ستراتیجیهه کا گرتن د دانوستاندنا رؤژانهدا بهیته بکارهینان. (غزل باغبانی و فاگمه کرم پور: 1396: 2) دیاردا ریژگرتنی، بو پیکهاته و پاراستنا پهیوهندیین جفاکی گلهک گرتنه. د راستیدا، دشین بیژن دیاردا ریژگرتنی د ناؤهیوهندیین جفاکیا رولی دلی پهیوهندیین جفاکی و ههلسوکهوتی ههیه. (غزل باغبانی و فاگمه کرم پور: 1396: 2)

1-1-2- تیورا ریژگرتنی

د بیافی ریژگرتنیدا، چهنین تیور هاتیه پیشکیشکر کو ژ ب نافودهنگرتین تیوران دشین باسی تیورین (لاکوف-R.Lakoff، 1975)، (براون و لیفنسون-P.Brown and S.C.Levinson، 1978-1987) و (لیچ-G.Leech، 1983)ی بکهین. نهفه ههر سی تیوره، ((ریژگرتن))ی ب نیک ژ مهرجین بکارهینانا زمانی دزانن (سهراب اثر پرنده: 1398: 86) و دوو سیمایین سهراهکی بو (ریژگرتن)ی دهستیشان دکهن: یا نیکی، جهخت ل سهر نهفی بابتهی دکهن کو چهمکی ((ریژگرتن))ی، دیاردهیه کا جیهانی و گشتگیره. یا دووی، جهخت ل سهر نارمانجا کهلتوری ل سهر بنهمایی بگورین جفاکی دکهت کو د ههر ههلسوکهوته کیدا دبیته تیکچوونا کردهیا روخساری. ب دهبرینه کا دی، نهفه دیاردهیه بهربه لافه و د ناؤههموو زماناندا ههیه، ههر نیکی چهنین ریسا بو بکارهینانا ریژگرتنی د ناؤه زمانیدا پیشکیشکرینه. نهگه کهسهک ریژی ل کهسهکی دی دگرت، بو هندیه کو نهفیت روخسارا نهوی بکهفته د مهترسییدا. (غزل باغبانی و فاگمه کرم پور: 1396: 7-8) هندهک ژ نهفان یاسا و بنهمایین گشتی بریتینه ژ: بیرمندی، لیبوردیهی، شهرم و

1-2-1- روخسار - face

فه کۆلین ل روخساری - face د جفاکاناسییدا ل سهر دهستی (گافمن-goffman) ی دهستیپکر، لی د زانغانییدا ب تیورا (ریزگرتنی) ل سهر دهستی (براون و لیفنینسن) ی هاته پشکیکرن. (سید محمد حسینی و مجید عامریان: 1393: 67) (گافمن-goffman) روخساری ب بهایه کی جفاکیی ئه ریتی دزانیت کو تا که کسه د ناؤ جفاکی دیار کردا بو خوه دهژمیریت و چافه رپیه کو که سین دهو رووهر د ههلسوکه وتین جفاکیدا دانپیدانی پی بکه. (علیرچا عبداللهی نژاد و نوشین مجلسی: 1397: 14) که سین دهو رووهر ژ ی دزان کو ئهؤ بهایه ژ نهجامی په یوه ندیه کا تاییه ت پهیدا بوویه، روخسار وینا کر نه که کو په یوه ندی ل گهل هندهک رهفتارین په سه ندین د ناؤ جفاکیدا ههیه. ئهؤ وینا کرنا کو دهو رووهر ان ژ تا که کسه سی دیار کری ههیه ل سهر بنه مایی رهفتارین دروست و په سه ندین ئهوی که سی د ناؤ جفاکیدا پهیدا بوویه. (معصومه خدایی مقدم: 1396: 28) کهواته، روخسار ئه و وینا کر نه یا کو تا که کسه سی دقیت ژ خوه ل دهؤ وهرگری دروست بکه ت و دقیت ژ نهؤ ییقه ب ئهوی وینا کرنی بهیته نیاسین. (علیرچا عبداللهی نژاد و نوشین مجلسی: 1397: 15) کهواته، روخسار بریتیه ژ چوانییا نیرینا که سه کی ل هه مبه ر ئهوی ب خوه و ئاماژه ب ئهوی ئالیی سۆزداری و جفاکی ددهت ییکو ل دهؤ هه ر که سه کی ههیه و دخوازیت که سین دهو رووهر ژ ی دانپیدانی پییکه. (بهروز محمودی بختیاری و سمیه سلیمیان: 1395: 129-130)

د فه کۆلینین زمانقانیدا ل دهمی باسکرنا چه مکین ریزگرتن و بیژیری پتر جهخت ل سهر چه مکی (روخسار) جفاکیا که سان دهیته کرن. (براون و لیفنینسن) ی گرنترین و بناغه بیترین فه کۆلینین زمانقانی ل دۆر ریزگرتنی نهجامداینه. ئه و چارچووئی تیورا خوه ل دویف روخساری باس دکه. ئهؤ چه مکه ژ چه مکه کی

ریزگرتنی. هه موو ناخفتنکه ران روخسار ههیه. روخسار یان ژ ی چافه رپیه و نه کا کو گشت که سه کی دقیت بهیته پاراستن و رهنگه هندهک کریارین مه بنه ئه گهری تییکچوونا روخساری وهرگری. ناخفتنکه ر بو مه به ستا نه هیلان یان ژ ی کیمکرنا کارتیکرنا تییکچوونا روخساری هندهک ستراتیژیان بکار دهین. (محمد رچا گوسی نصر آبادی و دیگران: 1398: 224)

د مۆدیلا (براون و لیفنینسن) یدا، ریزگرتن بریتیه ژ گرنیگدان ب روخسارا گوهداری و بکارهینانا هندهک ستراتیجیانه ژ پیخه مه ت کیمکرنا رادی تییکچوونا روخساری ئهوی. (سید محمد حسینی: 1388: 81) ب دهر برینه کا دی هه رگاڤا ناخفتنکه ر هه ست بکه ت کو بنه مایی ریزگرتنی ل بهر چافه رنه گرتیه و روخسارا وهرگری تووشی هنگاقتنی کریه دشبیت ب ریکا ستراتیجین (براون و لیفنینسن) ی ئهفی کریارا خوه قه ره بوو بکه ت. (علیرچا عبداللهی نژاد و نوشین مجلسی: 1397: 16)

(لاکوف-) سی یاساین گرنگ د تیورا ریزگرتنیدا باس دکه ت:

چ تشته کی ل سهر که سه کی نه سه پینه (یان ژ ی که سه کی نه چار نه که کو کاره کی نهجام بدهت). مافی هه لبرارتنی بده وهرگری (چه ندین بژاردیهان بده وهرگری دا کو وهرگر بشیت ب ئازادیه کا پتر هه بیت).

a. دۆخه کی بنافرینه کو گوهدار (وهرگر) و ناخفتنکه ر تییدا پتر هه ست ب هه فالینی و ل ههؤ نیزیکی بکه ن و ل هه مبه ر ئیک دلوفان بن. (رحیم احمدی نرگسه و دیگران: 1397: 12-13)

b. ل دویف بوچوونا (لیچ) ی کرده یین نه راسته و خوؤ ب ریزگرتن، چونکی پلهیا هه لبرارتنی زیده دکه ن. (Leech, 1983, 108).

پہیٔتہ دان. ب شیوہ کی گشتی، تاکہ کہس د ہلسوکہوتین رڑژانہ دا بڑ پاراستنا رِوخسارا ہفدوو ہفکارئی ل ٹیک دکہن، چونکی پاراستنا رِوخسارا ہر کہسہ کہ کی بندہ ب پاراستنا رِوخسارا کہسی بہرامبہر. (سید محمد حسینی و مجید عامریان: 1393: 67) لی گلہک جارن د ہلسوکہوتا رڑژانہ دا، ب شیوہ کی سرؤشتی، داخوایین تاکہ کہسان دکہٹنہ بہرامبہر ہفدوو و تاکہ کہس کردہیہ کی نہنجامدہن کو ب ریکا ئہوی رِوخساری رِوخسارا کہسی بہرامبہر تیکدہت. ئہف کردہیہ ب ((کردہیا تیکچوونا رِوخساری - FTA)) دہیتہ نیاسین. (سید محمد حسینی: 1388: 81) واتہ "د شیانداہیہ بیژین رِوخسار نواندا کہسیہ د ناؤ جفاکیدا و ئہف رِوخسارہ چیدیت یی ئہرینی بیت و چیدیت یی نہرینی بیت، رِوخساری ئہرینی وہ ل گوہداری دکہت کو ہست ب خیر و خوشیی بکہت، ئہو ژی ل دەمی پیشکیشکرنا پالپشتیا ئاخفتنکہری بڑ گوہداری. (نیوار جہمیل و شیرزدا سہبری عہلی: 2021: 96)

1-2-2- کردہیا تیکچوونا رِوخساری

لایہنگرین تیورا ریزگرنتی، د ئہوی باوہریدانہ کو ل دەمی کہسہک پەپوہندییا زمانی ل گہل کہسہکی دی دروست دکہت، رہنگہ ل دویف رہفتارا زمانیا - Language Behaviour کو ہلدبڑیٹ ((رِوخسار - Face)) وەرگری تووشی مہترسیی دکہت. ئہو ئہفی رہفتارا زمانی ب ((کردہیا تیکچوونا رِوخساری - face threatening act (FTA)) بناؤدکہن. د ئہفی تیوریدا دوو جوڑ رِوخسار ہاتینہ باسکرن: ((رِوخسارا ئہرینی - positive face)) و ((رِوخسارا نہرینی - Negative face)). د رِوخسارا ئہرینیدا، فریکہری دقیت بیٹہ پشکک ژ گرؤپہ کا دیارگری و دقیت د ئہوی گرؤپیدا بہیتہ پەسہندکرن، حہز دکہت کہسین دەوروبہر ب شیوہ کی ئہرینی بہری خوہ بدنہ ئہوی و ئہوی ب ئہرینی ہلسہنگین. بؤ نمونہ رہفتارین وہ کی، نیشاندا

ہاتیوہرگرتن کو (گافمن - Gaffman) ل ژیر ناھی ((بہای) - value جفاکی ئہرینی کو کہسہک د ناؤ جفاکیدا بؤ خوہ ددانیت)) باس دکہت. فہ کولینین کو د ئہفی بیافیدا دہیتہ نہنجامدان باسی ئہفی چندی دکہن کا مرؤف چہوان ستراتیجیین پەپوہندیکرنی ژ پتخہمہت پاراستنا ہفسہنگییا جفاکی بکاردہینن. (بہروز محمودی بختیاری و سمیہ سلیمیان: 1395: 129-130)

(گافمن - Gaffman) رِوخساری ب ئہفی رہنگی پیناسہ دکہت: ((بہای) ئہرینی کو فریکہر بؤ خوہ دەستیشان دکہت. ئہف بہایہ ب ریکا ئہوی سنووری دہیتہ دیارکرن ییکو کہسین دەوروبہر گرمانہ دکہن فریکہری بؤ خوہ دەستیشانکریہ. رِوخسار وینہ کرنا خوہ - self یہ کو د چارچوؤفی نیرینین جفاکیین پەسندا دہیتہ کیشان. (بہروز محمودی بختیاری و سمیہ سلیمیان: 1395: 133)

(براون و لیفینسن) دیار دکہن کو ئہوان چہمکی رِوخساری ژ (گافمن) ی وەرگریہ. ژ روانہ گہا ہر کہسہکی دوو جوڑ رِوخسار ہنہ: (رِوخساری ئہرینی) و (رِوخساری نہرینی) نہ. ل دەف ئہوان ئہف ہر جوڑین رِوخساری سیمایہ کی جیہانی ہیہ و ل دەف ہر کہسہکی ہنہ. (بہروز محمودی بختیاری و سمیہ سلیمیان: 1395: 133) ئہف ہر دوو رِوخسارہ ب ((داخوای)) یان ژی پندقیاتییا ((بناغہی)) دہیتہ ہژمارتن. ہر ئەندامہ کی ژیرمہند و پینگہشتیی د ناؤ جفاکیدا، ئہفان ہر دوو رِوخساران بؤ خوہ و بؤ کہسانین دی ژی ب گرنگ دزانیت و دخوایت کو دەوروبہر ریزل ((رِوخسارخوای - face want)) یا ئہوی بگرن، ہر وہ کی چہوان ئہو ب خوہ ژی ریزل رِوخسارخواییا کہسین دەوروبہر دگریٹ. (سید محمد حسینی: 1388: 81) کہواتہ ئہف رِوخسارہ دقیت بہیتہ پاراستن، بہیتہ پششفہرن یان ژی تووشی تیکچوونا رِوخساری بیت، لہورا پندقیہ بہردہوام گرنگ

د نهوان فه کولیناندا کول دۆر ریژگرتنی هاتینه نهجمانان، ناستن - تیورا په یوه ندی - Relevance theory ژ بو شروڤه کرنا نهوی رهفتارا نهروا بکار دیهیت یا کول ب نه نقه ست دهیته نهجمانان. نهو ناماژهی ب نهوان کردهین ناخفتنی - speech acts ددهت یین کول نازار به خشن و وهرگری درهغین. نهو نهفان کردهیان، ب کردهین هیرش بو سهر روخساری - face attack acts دزانیت و نهوان ب رووی رهشی ریژگرتنی دزانیت. (بهروز محمودی بختیاری و سمیه سلیمیان: 1395: 129-132)

ستراتیژیا ریژگرتنی

نهم ل دویف سی ره گه زین ((وهرگر)) (ههڤ ته مهنی مهیه، یان ژی نه، ناسیاره یان بیانیه، ئیک کهسه یان پتر ژ ئیک کهسیه، ژلای پلا جفاکیفه ل گهل مه یه کسانه یان ژی نه و ... هتد)، و ((جه - دهورووه)) دهورووه کهی فهرمییه یان ژی ههڤالینییه و ... هتد)، و ((ناڤهروکا په یامی)) (پروژباهیکر، داخواری، سه ره خو شیکرن، شروڤه ... هتد) بریاری ددهین کا کیژ ستراتیژیا زمانیا - Language Strategy گونجای بکار بهین. ل ژلایه کی دیفه، بکارهینانا ستراتیژیا گونجای، ل دویف کهلتور و جفاکی کول ناخفتنکر و گوهدار تیدا دژین، جیاوازه. (سهراب اثر پند: 1398: 86)

بو نمونه د جفاکی ژاپونیدا، چار بگورین شوناسا تاکه کهسی د ناڤ جفاکید، پله یا جفاکییا تاکه کهسی، جیاوازییا ته مهنی و جیاوازییا نفشی کاریگری ل سهر بکارهینانا ستراتیژیا گونجای هیه. نه گهر کهسه ک ژ دهرفه بهری خوه بدهته رهفتارا ژاپونیاان رهنگه وهسا هزر بکهت کول دانوستانندا نهوان تژی هاوکیشهیه و فالایه ژ ناڤهروکی. سه ره رای نهڤی چهندی، ب تنی بکارهینانا زاراهیه کی دیارگری بهس نینه و پیدقییه زمانی له شی گونجای - body language، تونا دهنگی - tone، بهرزی

و دهربرین ژ فیان و خو شه ویستی، گازیکرنا وهرگری بیی نازنافان و ناساندنا خوه بیی نازناف، جهختکون ل سهر خالین ههڤهش و ... هتد ژ پیخه مهت پاراستنا نهڤی روخساری دهیته نهجمانان، نهڤه ژی ب ((ریژگرتنا نهرتی - positive politeness)) دهیته نیاسین. ل هه مبر، د روخسارا نهرتیدا، فریکه ری نهڤیت چ کهسه کی دی بهیته د ناڤ جبهانا تایه تا نهویدا، هز ناکهت هیچ کهسه ک هزا خوه ل سهر نهوی بهسپینیت. بو نمونه رهفتارین وه کی، پشتی چهن دین سالان ژ نیاسینا کهسه کی نهوی ههر ب ناسناڤ گازی کول، بکارهینانا دهربرین فهرمی، بکارهینانا دهربرین راسته وخو و نهوان زارافان کول دهربرینی ژل ههڤنیزیکی و په یوه ندیا ههڤالینی دکن، نهڤه ژی ب ((ریژگرتنا نهرتی - negative politeness)) دهیته نیاسین. (سهراب اثر پند: 1398: 87)

هه موو زمانه کی که رهسته یین خو یین تایهت هه نه ژ بو کیمرنا کارتیکرنا تیکچوونا روخساری. بو نمونه د زمانی ئنگلیزیدا، مفا ژ که رهستی شیورمه ندی - دهیته وهرگرتن، ل د زمانی ئلمانی و لههستانی و رووسیدا مفا ژ که رهستی سینتاکسی، وه کی دهمی ریژمانی، نه ریکرن دهیته وهرگرتن. د زمانی ئنگلیزی، عیریدا داخواری نه راسته وخو نه بهر به لاڤ، پتر ریژگرتن تیدا هیه، ل د زمانی کوریدا وهسا نینه. ههر وه کی (بلوم کولکا) گوئییه، هنده ک جارن نه راسته وخوی چونکی هنده ک جارن نه کی شروڤه کرنی ددانیه سهر ملین وهرگری، لهورا پله یا ریژداریا نهوی ژی کیتمزه. (باین - دیار دکهت کول د زمانی کوریدا ریژا بکارهینانا داخواری راسته وخو گهل که بهرزه و بو هندی کول نهڤ جوړی داخواری ریژگرتن تیدا هه بیت، پیدقییه په یقین ریژدار ل گهل بهیته بکارهینان. (رونالد واردهو و جنت ام. فولر: 1396: 59)

راسته و خوډا، دوو بژارده هه نه: (ا) راسته و خوډ و بی بکارهینانا (که رهسته یین ته و او کهر – without redressive action/baldly) وه کی فرماندان، ره خنه گرتن یان داخووازا راسته و خوډ، و (ب) بکارهینانا (که رهسته یین ته و او کهر – with redressive action). که رهسته یین ته و او کهر دابه شی دوو جوړان دبن: که رهسته یین کو دبنه ته گهری پاراستنا روخسارا نه ریئی (ریژگرتنا نه ریئی – positive politeness) وه کی په سه ندکرن، جه ختکرن ل سهر ئالیین هه فپشک، نیشانانانا خو شه ویستیا خوه بو گوهداری و... هتد. یا دی، که رهسته یین کو دبنه ته گهری پاراستنا روخسارا نه ریئی (ریژگرتنا نه ریئی – negative politeness) وه کی نه راسته و خوډ گوتن هه تا نه وی راده ی کو یا په سه ند بیت، بکارهینانا (hedges –)، بو نمونه (تهز هرز دکهم)، (هه تا راده یه کی)، (ب نیرینا من) و... هتد، (خاترگرتن – deference)، لیبوورین خواستن و... هتد. (سید محمد حسینی: 1388: 81-82) ل دهف (براون و لیفینسین) ی، سی بگورن کارتینکرن ل سهر هه لیژارتنا که رهسته یین ریژگرتنا زمانی هه نه: په یوه ندییا ریژه یا هیژی دنایه را ناخفتنکه و گوهداریدا، مه ودا جفاکیا د ناچه را نه واند، راده یی توندیا تیکچوونا روخساری. (سید محمد حسینی: 1388: 82) د ستاتیژیا راسته و خوډا نه وان شیواژین دهر برینی ب خوه فه دگرت یین ناخفتنکه راسته و خوډ ل گهل گوهداری د ناخفتیت و نه وای پیدفی دبیزیتی. د نه فی ستاتیژیدا ناخفتنکه ییکولا پاراستانا روخساری گوهداری ناده ت، چونکی نارمانجا نه وی یا سه ره کی سه پاندنا خواستا خوه یه ل سهر گوهداری. (نارام عه بدولوا حید حه مه ره شید معروف: 2013: 168)

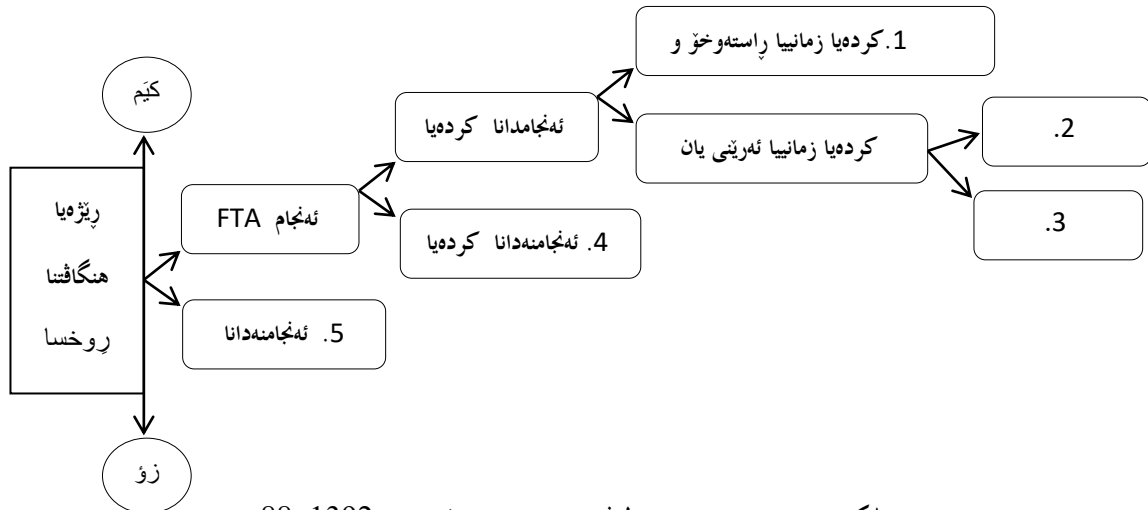
ل دویف نیرینا خه لکی ئاسایی، ریژگرتن ل دهف تاکه که سی نه فه یه کو تاکه که س خودان روژنیری و ره فنارین په سه ند بیت و گرنگیی ب هه ستین که سین به رامهر بده ت. ریژگرتن ژ لایی زانستیفه، نه فه یه کو

و نرمیا دهنگی – pitch ژی گه له ک گرنکه. (رونالد واردهو و جنت ام. فولر: 1396: 56) که واته نه و ستراتیژی دی یا گونجای بیت کو نه فان بگورن ل بهر چافبگریت. لی د جفاکی نه مریکیدا کو جه خت ل سهر په کسانیی دهیته کرن، نه و ستراتیژی یا گونجایه کو بیته نه گهری پتر نیژیکیی. له ورا گازیکرنا ماموستای ب نافی نه وی د پولیدا ب کاره کی ئاسایی دهیته هژمارتن. ب ناؤ گازیکرن بی ل بهر چافگرتنا ته من و نفشی ئاساییه. بو نمونه نه گهر تول مالا هه فاله کی خوه هاتیبه میه فانکرن دشیی نافی خیزانا نه وی بی ناسناقین به ریژ، خام، و... هتد بکارهینی. (سهراب اژر پرند: 1398: 86-87) لی د جفاکی مه دا، د ژینگه هه کا په کساندا، نه ف ره فواره ناهیته دیتن و پیدفیه به ری هینانا نافی ناسناقین برا، دوتمام، ... هتد بهینه بکارهینان. (سهراب اژر پرند: 1398: 86-87)

(ترو سبور) دبیزیت کو ئیک ژ ریکن به ره لاه بو گره نیتکرن و سه ره کفتنا پروسیسا په یوه ندیکرنی، بکارهینانا ستراتیژیین ریژگرتنییه. ریژگرتن ئاره زوویه بو پاراستنا وینه و روخساری (Trosborg, A, 1995, 19).

د ههر زمانه کیدا کومه کا ستراتیجیان هه نه کو هایکاریا ناخفتنکه رین خوه دکه تکو ژ رادی تیکچوونا روخساری کیم بکه ت. کوما نه فان ریکاران ب ((ریژگرتنا زمانی – Linguistic politeness)) دهینه نیاسین. ناخفتنکه ری ژ پیخه مه ت ریژداری و کیمکرن رادی (تیکچوون/سه پاندن – threat/imposition) ی چه ندین بژارده هه نه و دشیت چه ندین ستراتیژیان بکارهینیت: ئیکه م بژارده بریاردانه ل سهر بکارهینان یان ژی بکارهینانا کرده یا تیکچوونا روخسارییه. نه گهر ناخفتنکه ری بریاردا کو کرده یه کا دیارکری بجه هینت (واته نه گهر نه فیت بیده نگ بیت)، دشیت نه وی ب شیوه یه کی (راسته و خوډ – on-record) یان ژی (نه راسته و خوډ – off-record) نه انجام بده ت. د شیواژی

- دەستیشان بکەین کە چ تەشتەك رەفتارا زمانیا رێژدار دروست دكەت، ئەو رێژداریه ژى دشیّت ژ کەلتووره کی بو کەلتووره کی دی جیاواز بیت. (محمد رچا گوسی نصرابادی و دیگران: 1398: 220-221) (سیفیانۆ - Sifiano) هەموو پەيوەندییه کی رۆخسار هەیه. تاکە کەس ل دویف کەلتوورین جیاواز، ب شیوهیه کی جیاواز ژى بهری خوه ددەنه رێژگرتی. ل دویف هەندەك کەلتوور، باوەر، جفاک و نیرینان رەنگه هەندەك جفاک بەرهو رۆخسارا نەرینی و هەندەك ژى بەرهو رۆخسارا نەرینی بچن. (محمد رچا گوسی نصرابادی و دیگران: 1398: 233) بو نمونە، ل دەو یونانیان رێژگرتن ئەقەیه کو دەربەرینه کا خۆشهویستانه (صمیمانه) بهیته بکارهینان. ل دەو ئنگلیزیان رێژگرتن ئەقەیه کو مەودا جفاکی بهیته پاراستن. هەندەك د ئەوی باوەریدانە کو رێژگرتن گریدای رەفتارا کەسوکیا تاکە کەسییه. هەروەسا دەهیتە گۆتن: رێژگرتن، بریتیه ژ خوه دانه پاش ژ راسته خو گۆتنی، زمانی رێژداری نیشان ددەت، هەروەسا زمانی کو فۆرمین رێژگرتنی تیدا هەنە. (فریزیر و نۆلا - Fraser & Nolan) دیار دکه نکو هیچ رستهیه کی د خوه یاتییا خوه دا رێژدار یان بێرێژ نینه. ب دەربەرینه کا دی، رێژگرتن بریار یان ژى هەلسەنگاندنە کا گریدای دەورووبەری زمانی نینه، بەلکو بریاره کا جفاکیه و رسته - sentence د خوه یاتییا خوه دا بێرێژ نینه و ئەقە بێزەری رستهیه کو بی بێرێزه. (محمد رچا گوسی نصرابادی و دیگران: 1398: 220-221)
- کەسین خودان هیژ ب بەراورد ل گەل کەسین بیهیژ، د ئاخفتنا خوه دا کیمتر ریزی بکار دهین.
- د ئاخفتنا ژناندا پتر ریزگرتن هەیه.
- چونکی دایک و باب بهیژترن ژ زارۆکان لەورا ئەو پتر گۆتین راسته خو بکار دهین.
- فرماندان ل دەو ژنان پتر ریز تیدا هەیه.
- کچ ژ کۆران رێژدارتر دئاخفن، کچ و کۆر ل گەل هەشفتشین خوه ب رێژدارتر دئاخفن ب بەراورد ل گەل نفسی جیاواز، هەروەسا کچ و کۆر ب رێژدارتر ل گەل کەسین ب تەمەن دئاخفن.
- ژن پتر ژ زەلامان گرنگیی ب چاوانیا دەربەرینا داخواییا خوه ددەن.
- هندی مەودا د ناقهرا ئاخفتنکەر و وەرگريدا پتر بیت ئاخفتن ریزدارتره و هندی پتر هەقال بن ریزداری ژى کیمتره. (حسین رحمانی: 1393: 35-37)
- ل دویف تیورا براون و لیفتینسنی، د هەر زمان و کەلتووره کیدا ژ بو نەهنگافتنا رۆخسارا وەرگری، ل دویف تاییه تەندیین وەرگری، دەورووبەری پەيوەندیی و... هەند فریکەر ئیک ژ پینج ستراتیژیین ژیری بکار دهینیت. د هیلکاریا کو ژلای برون و لیفتینسینقه هاتییه پینشکیکن، هندی ئەگهرا هنگافتنا رۆخسارا وەرگری پتر بیت، ستراتیژیا ریزگرتنی ژ ژماره ئیک بەرهو ژماره پینج دچیت.

هێلکاریا ستراتیژیی براون و لیفنسینی (سەراب اژر پرنە: 1392: 88)

(سەراب اژر پرنە: 1398: 87-88) (بەروژ محمۆدی بختیاری و سمیه سلیمیان: 1395: 129-130) هەندەك ستراتیژیی ئەوی وەکی (زێدەرۆوی د پشتهفانی، خەمخۆری و قیانان)، (خوێ دوورکرن ژ هەڤدژیی)، (تپانە کەرن)، (پیشنیار و سۆزدان)، (پیشکیشکرنا بەلگە و هۆکاران)، (پیشکیشکرنا دیاریهه کی بۆ وەرگری)...هتە. (حسین رحمانی: 1393: 38) بۆ نمونە، د دەرووبەری گریمانهیی سەریدا، فریکەر ئیک ژ ئەڤان ستراتیژیی زمانی بکاردهینیت: ((تو حەز شریناهیان دکەیی؟))، ((ئەڤ شریناهییه گەلەك د خۆشن، ئیکیی تاقیکه!!))، ((دی تام کەیی؟)). (سەراب اژر پرنە: 1398: 87-88) (بەروژ محمۆدی بختیاری و سمیه سلیمیان: 1395: 129-130)

ئافرەت پتر ریزگرتنا نەریتی بکاردهینن، و پتر گرنگییی ددەنە وەرگری، ئەو ژ ب ریکا بکارهینانا پرسیارین بمفا کو نامازەیی ب شوناسا گروپه کی دیارگری ددەن. ئافرەت ب ریکا خوێ دویریخست ژ رەتکرنی، پیکۆلی دکەت رەتکرن نەریتی بکارنهینیت. (Gramley, S & Pätzold, K-M, 2004, 200) ب شۆیهه کی گشتی فرماندان ب نەریتی دهیتەهژمارتن، لەورا خەلک خوێ ژ فرمانی ددەتەپاش و ناخفتن و

بۆ پتر بەرههستبوونا ستراتیژیی سەری، دی دەرووبەرەکی ویناکەین کو تیدا دوو کەس ل باخچهیه کی گشتی و ل سەر کورسیکه کی یین روینشتینه و ئیک ژ ئەوان هەندەك شیریناهی هەنە و پینج ستراتیژیان ل دویف تایبەتمەندیین وەرگری بکار دهینیت.

1. ریزگرتنا ئاشکەرا - without regressive action, bald on record : هەر گافا هەر دوو ئالیین دانوستاندنی بزائن کا ناخفتنکەر بۆ چ مەبەسته کی کردەیا تیکچوونا روخساری ئەنجامدایه. (حسین رحمانی: 1393: 38) د ئەڤی جوړی ریزگرتیدا، FTA ب شۆیهه کی راستەوخۆ و بیی ڤهشارتن دهیتە ئەنجامدان. ئەڤ ستراتیژیی زمانی ل ئەوی دهیتە بکارهینان، دەمی ئەگەرا هنگاڤنا روخسارا وەرگری گەلەك یا کیم بیت. بۆ نمونە ئەو دوو کەس گەلەك هەڤالین هەڤدوونە. بۆ نمونە، د دەرووبەری گریمانهیی سەریدا، فریکەر دیبژیتە وەرگری: ((بجۆ!!)) یان ((هەلگەر!!)). (سەراب اژر پرنە: 1398: 87-88) (بەروژ محمۆدی بختیاری و سمیه سلیمیان: 1395: 129-130)

2. ریزگرتنا نەریتی - positive politeness : بکارهینانا ئەوان ستراتیژیانە یین کو ب ریکا ئەوان روخسارا نەریتی وەرگری دهیتە پاراستن. فریکەر ب هەسته کی پری قیان پەیهوئیدییا زمانی دروست دکەت.

4. ریزگرتنا درکەیی - off record یان ژێ بکارهینانا پەرزمانیان وەکی ئاماژەیان: د ئەفی جوړیدا، FAT ب شیوەیەکی دەیتە ئەنجامدان کو پتر ژ مەبەستەکی بگههینیت. (سهراب اثر پرند: 1398: 87-88) (بهرروز محمودی بختیاری و سمیه سلیمیان: 1395: 129-130) ژ هندەك ستراتیژیی ئەوی وەکی: (ئاماژەپیکرن)، (کیم بیژی)، (بکارهینانا میتافوری)، (مژداری)، (فەشارتی ئاخفتن)، (گشتگیر ئاخفتن)، (ناتهواو ئاخفتن، بکارهینانا ژیرنی) ... هتد. (حسین رحمانی: 1393: 38) فریکەر ژ بەر هەر هۆکارەکی ئەگەر هەست پیکر کو رەنگە ب پەیوەندییا زمانی روخسارا وەرگری تووشی هنگافتنی بییت، بیکو باخفیت ب تنی ب ئاماژەیان شیریناهیان پیشکیشی وەرگری (تەعارف) دکەت. (سهراب اثر پرند: 1398: 87-88) (بهرروز محمودی بختیاری و سمیه سلیمیان: 1395: 129-130)

5. ریزگرتنا خوەدانه‌پاش - Don't do the FTA (withhold the AFT): فریکەری ئەگەر ب هەر ئەگەرەکی هەستپیکر کو هەر جوړه پەیوەندییەکا زمانی و نەزمانی رەنگە روخسارا وەرگری تووشی هنگافتنی بییت، دی خوە ژ هەر جوړه کردەیا تیکچوونا روخساری ژ زمانی یان ژێ نەزمانی ددەتە پاش و بکارناھینیت. بۆ نمونە، شیریناهیان پیشکیشی (تەعارف) وەرگری ناکەت. (سهراب اثر پرند: 1398: 87-88) (بهرروز محمودی بختیاری و سمیه سلیمیان: 1395: 129-130)

ئاخفتنکەر رەنگە ژ پینج ستاتیژیی گشتی ئیکێ هەلبژرت. یا ئیکێ ئەفەیه کو کردەیا تیکچوونا روخساری ئەنجام نەدەت، یان ژێ رەنگە ریزگرتنا نەرتنی، ریزگرتنا نەرتنی، ئاشکەرای و یان ژێ درکەیی و ئالۆزکرنی بکارهینیت. بۆ نمونە، ئەگەر تو بۆ فەکۆلینا خوە پیدفنی ب چەند پەرتووکان بی و ئەو پەرتووک نوکەل سەر میزا هەفالی تەنە و بین هەفالی تەنە،

مەبەستا خوە ل شیوەیی داخواری پیشکیش دکەت، داکو ریزگرتن تیدا هەبیت. (Wierzbicka, 1985, 145)
3. ریزگرتنا نەرتنی - negative politeness: ئاخفتنکەر ب ریکا ئەفان ستراتیژیان داخواریت روخسارا نەرتنییا وەرگری بپارێزیت. فریکەر شیواژەکی بکارهینیت کو ل گەل شیوازی هەفالینی ناگونجیت و فەرمیە. (سهراب اثر پرند: 1398: 87-88) (بهرروز محمودی بختیاری و سمیه سلیمیان: 1395: 129-130) هندەك ستراتیژیی ئەوی وەکە: (دەرپرینەکا نەراستەوخویا بەرەلەف)، (پرسیارکرن)، (گومانداری)، (کیمترین ریزهیا سەپاندنی)، (داخواری لیبوورینی)، ... هتد (حسین رحمانی: 1393: 38) بۆ نمونە، د دەرووبەری گریمانەیی سەریدا، دبیزیت: ((بوورن، جەنابی هەوہ ژێ دی ل گەل من خۆن؟))، ((بەریژ، فەرموون!)). (سهراب اثر پرند: 1398: 87-88) (بهرروز محمودی بختیاری و سمیه سلیمیان: 1395: 129-130)

زەلام پتر ژ ئافرەتان ریزگرتنا نەرتنی بکارهین و کیمتر ژ ئافرەتان پیکۆلا پاراستنا پلەو پایەیی ددەن. هەروەسا فەکۆلینان سەلماندیە کو زەلام کیمتر ژ ئافرەتان ستراتیژیی ریزگرتنی بکارهینن (Gramley, S 2004, Pätzold, K-M, 2004). ب شیوەیەکی گشتی فرماندان ب نەرتنی دەیتەهژمارتن، لەورا خەلک خوە ژ فرمانی ددەتەپاش و ئاخفتن و مەبەستا خوە ل شیوەیی داخواری پیشکیش دکەت، داکو ریزگرتن تیدا هەبیت. (Wierzbicka, 1985, 145) ل دویف نیرینا (براون و لیفنسنی)، کردەیا ئاخفتنا نەراستەوخو وەکو داخواریی دیتە کردەیهکا نەرتنی بۆ روخساری، چونکی داخواری تشتەکی ل سەر وەرگری دسەپینیت، کو پیدفنیەجەهینیت. (Brown, and Levinson, 1987, 79).

و ((پلہیا وەرگری)) و ((پلہیا ئەوی کەسی کول دۆر داخفتن)) و ((جۆری پەيوەندییا دناڤهرا ئەواندا)) هەر وەسا ((جە و دەورووبەری ناخفتنی)) و پشتی ل بەرچاڤگرتنا شیوہی دەرپرینی ((دەنگی یان ژى نڤیسین))، پیکۆلی دکەت بۆ مەبەستا بجههینانا ((مەبەستە کا دیارکری))، ((بابەتی دەرپرین)) و ((ناڤەرۆکا دەرپرین))ا خوہ هەلبژێرت و ب مفا وەرگرتن ژ ((ناخفتنا ب ریز و گونجای)) رۆنانا ناخفتن یان نڤیسینا خوہ ژى دەستنیشان بکەت و ب شیوہی پراکتیکی ((دەنگی یان ژى نڤیساری)) دەرپریت. (سەراب اژر پرنه: 1398: 49)

ل دویف پیناسەیا سەری دشیین بیژین ناخفتنا ریزدار، دابەشی دوو پروسیسان دیبە. دى ل خواری ئەفان پروسیسان ب هینانا غوونەبەکی پتر شۆڤە کەین. بۆ نمونە ((قوتابیین زانکۆیی داخواز ژ مامۆستایەکی خوہ دکەن کو ئەزموونا نیفا سالی بۆ ئەوان پاشبختی)). ناخفتنا ریزدار دى ب ئەفی شیوازی بیت: ((مامۆستا، ئەز نوونەری پۆلا سییمە، ئەز یی هاتیم داکو داخوازی ژ جەنابی هەوہ بکەم، ئەگەر دەلیڤه هەبیت ئەزموونا مە بۆ ماوی هەفتییه کی پاشبختن.)) (سەراب اژر پرنه: 1398: 49)

1. پروسیسا ئیکی (پروسیسا ویناکرنا ناخفتنا ریزدار د هۆشیدا و بەری بهیتە دەرپرین)

• مەبەستە کا دیارکری ژ پەيوەندیی: ل ئەڤیری پاشبختستا ئەزموونی

• ناخفتنکەر یان ژى نڤیسەر: قوتابیی زانکۆیی

• پەيوەندییا مروڤی: داخوازکار، (پلہیا خوہ) وەکی قوتابیی زانکۆیی و (پلا وەرگری) وەکی مامۆستای زانکۆیی دەستنیشان دکەت. پاشی ل دویف کەلتووری کوردستانی دى هەلسەنگاندنەکی بۆ هەر دوو پلہیان کەت و ل دویف هەلسەنگاندنا خوہ گەهیتە ئەوی ئەنجامی کو پلہیا مامۆستای ژ ئەوی بەرزترە.

تە دڤیت پەرتوو کەکی ژى وەرگری و بکاربەینی، دى کێژ ریکی بکاربەینی:

1. ئەز پیدڤه ب ئیک ژ پەرتوو کین تەمە.
2. دى شیم ئیک ژ پەرتوو کین تە بکاربەینم؟
3. ببووہ کو دى دەمی تە گرم" ب تنی من دڤیا بزائم کا دشیم پەرتوو کە کا تە ب کاربەینم.
4. (ب شیوہی کی راستەوخۆ) خوژی من نوکە پەرتوو کا (ناڤی پەرتوو کی) هەبا.

ئەگەر بەرسفا هەوہ رستەیا (1) بیت، هەوہ ئاشکەرگۆتن هەلبژارتییه و هەوہ ژ پیکۆلەک ژ پێخەمەت کیمکرنا تیکچوونا روخساری ئەنجام نەدايه.

ئەگەر بەرسفا هەوہ رستەیا (2) بیت، هەوہ ریزگرتنا ئەرتی هەلبژارتییه. ل ئەفی دەمی هەوہ تەخمین کریهە کو هەڤالی هەوہ دڤیت کو هوون ریزی لی بگرن و هەوہ ژى جەخت ل سەر هەڤالینییا دناڤهرا خوہدا کریهە.

ئەگەر بەرسفا هەوہ رستەیا (3) بیت، هەوہ ریزگرتنا ئەرتی هەلبژارتییه. ل ئەفی دەمی هەوہ تەخمین کریهە کو هەڤالی هەوہ دڤیت کو هوون ریزی لی بگرن (هەر وەکی ریزگرتنا ئەرتی)، لی د ریزگرتنا نەرنیدا هەوہ دڤیت ئەو فشار و نەچارایا کو ل سەر وەرگی هەیه کیمتر بکەن.

ئەگەر بەرسفا هەوہ رستەیا (4) بیت، هەوہ دڤکە و ئالۆزکرن هەلبژارتییه. هەوہ بپاردایه کو ب شیوہی کی نەراستەوخۆ داخوازا خوہ پێشکیش بکەن. هەوہ دڤیت کو راستەوخۆ داخوازا خوہ ب سەر وەرگری نەسەپین و وەرگر بخوہ هەست ب پیدڤیاتییا هەوہ بکەت و ئەوی پەرتوو کی بدەتە ڤهوه. (محمد حسین شرف زاده و مجید بنی زمانی: 1379: 65)

1-4-1- ناخفتنا خودان ریز

ناخفتنا خودان ریز، کۆمە کا گۆتین پەفتاریهە کو تیدا ناخفتنکەر یان ژى نڤیسەر، ل دویف ((مەبەستە کا دیارکری ژ ئەوی پەيوەندیی))، ب زانینا ((پلہیا خوہ))

تاییه‌تمه‌ندیین وه‌رگری د تیورا ریژگرتنی یا (براون و لیفتسنون) ی ژ قوتابیین زانکویا زاخو قوناغا دوویی ب شیوه‌یه‌کی مهیدانی هاتینه پرسپارکرن و کومکرن . پاشان ئەڤ داتایه ب هاریکاریا به‌رنامی (SPSS) هاتینه شروڤه‌کرن و هه‌لسه‌نگاندن.

لدویف داتایین هاتینه کومکرن ژ 75 قوتابیین به‌شدار ل قوناغا دوویی 52 کەس ره‌گەز (می) و 23 کەس ره‌گەز (نی) بوون و تمه‌ن ژ 25 سالیی کیمتر بوویه، کهواته ریژا (69.3%) ره‌گەزی می به‌شدار بووینه و (30.7%) ره‌گەزی نی به‌شدار بووینه.

		Regwz			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	me	52	69.3	69.3	69.3
	ner	23	30.7	30.7	100.0
	Total	75	100.0	100.0	

ب شیوه‌یه‌کی گشتی، پشتی شروڤه‌کرن ستراتیژیه‌تان د ئەفان باردوڤخاندنا بو مه دیار بوو کو ریژگرتن لدهڤ قوتابی زانکویا زاخو ب تاییه‌تی د قوناغا دوویییدا هه‌یه و ئەڤ ریژگرتنه د ناسته‌کی به‌رز دایه.

دوویی دا دهیت کو جیاوازیه‌کا کیم دناقبه‌را ئەواندا هه‌یه. (ریژگرتنا نه‌رینی) د پلا دویفدا و (ریژگرتنا درکه‌یه) د پله‌یا داویدا دهیت.

لدویف شروڤه‌کرن (spss) بو داتایان ئەڤ نه‌ج‌امین ل خواری بو مه دیار بوون:

د ئەوان بارودخین مه باس کری د باردوخی ئیکیدا حاله‌تی دوویی واته (ریژگرتنا نه‌رینی) ریژا هه‌ره به‌رز ب‌خوڤه‌ د‌گرت، کو دبیته (60%).

د ئەوان چار ستراتیژیان کو ل دویف تاییه‌تمه‌ندیین وه‌رگریدا هه‌یه بو مه دیار بوو ستراتیژیا ئیکی و دوویی ریژا هه‌ره‌باش ب‌خوڤه‌ د‌گرت واته (ریژگرتنا ناشکه‌را و نه‌رینی) . ستراتیژیا دوویی واته (ریژگرتنا نه‌رینی) ناستی ئیکی و ستراتیژیا ئیکی واته (ریژگرتنا ناشکه‌را) د ناستی

		x1			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Halete 1	22	29.3	29.3	29.3
	Halete 2	45	60.0	60.0	89.3
	Halete 3	6	8.0	8.0	97.3
	Halete 4	2	2.7	2.7	100.0
	Total	75	100.0	100.0	

د باردوخی دوویییدا ستراتیژیه‌تا دوویی دووباره ریژا هه‌ره به‌رز ب‌خوڤه‌ د‌گرت و بیته (45.3%) واته،(ریژگرتنا نه‌رینی) لقییری خو پز دیار دکه‌ت.

		x2			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Halete 1	16	21.3	21.3	21.3	21.3
Halete 2	34	45.3	45.3	45.3	66.7
Halete 3	9	12.0	12.0	12.0	78.7
Halete 4	16	21.3	21.3	21.3	100.0
Total	75	100.0	100.0	100.0	

د باردوخی سییدا ستراتییه‌تا دووی واته (ریزگرنا نه‌رینی) زورترین ریژه بجه‌فه دگریت و دبیته (45.3%).

x3					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Halete 1	34	45.3	45.3	45.3
	Halete 2	9	12.0	12.0	57.3
	Halete 3	27	36.0	36.0	93.3
	Halete 4	5	6.7	6.7	100.0
	Total	75	100.0	100.0	

د باردوخی چاریدا دیسان ستراتییه‌تا دووی واته (ریزگرنا نه‌رینی) زورترین ریژه‌ی بجه‌فه دگریت و دبیته (65.3%).

x4					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Halete 1	12	16.0	16.0	16.0
	Halete 2	49	65.3	65.3	81.3
	Halete 3	11	14.7	14.7	96.0
	Halete 4	3	4.0	4.0	100.0
	Total	75	100.0	100.0	

د باردوخی پییجیدا ستراتییه‌تا سیی واته (ریزگرنا نه‌رینی) زورترین ریژه‌ی بجه‌فه دگریت و دبیته (41.3%).

x5					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Halete 1	3	4.0	4.0	4.0
	Halete 2	19	25.3	25.3	29.3
	Halete 3	31	41.3	41.3	70.7
	Halete 4	22	29.3	29.3	100.0
	Total	75	100.0	100.0	

د باردوخی شه‌شیدا ستراتییه‌تا ئیکی واته ریزگرنا ناشکرا زورترین ریژه‌ی بجه‌فه دگریت و دبیته (58.7%).

x6					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
	Halete 1	44	58.7	58.7	58.7
	Halete 2	14	18.7	18.7	77.3
	Halete 3	14	18.7	18.7	96.0
	Halete 4	3	4.0	4.0	100.0
	Total	75	100.0	100.0	

د باردوخی شه‌فتیدا دیسان ستراتییه‌تا دووی ریژا (36%) بجه‌فه دگریت واته ستراتییه‌تا ریزگرنا نه‌رینی ریژا هره به‌رز بجه‌فه دگریت.

x7					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Halete 1	19	25.3	25.3	25.3
	Halete 2	27	36.0	36.0	61.3
	Halete 3	25	33.3	33.3	94.7
	Halete 4	4	5.3	5.3	100.0
	Total	75	100.0	100.0	

د باردوخی ههشتیدا ریژا هه ره بهرز بۆ حاله تی ئیکێ دهینه هژمارتن واته ریژگرتنا ئاشکرا (38.7%) کو دئهقی باردوخیدا بشیویه کی بهرز ریژگرتنا ئاشکرا دهینه بکارهینان.

x8					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Halete 1	29	38.7	38.7	38.7
	Halete 2	20	26.7	26.7	65.3
	Halete 3	22	29.3	29.3	94.7
	Halete 4	4	5.3	5.3	100.0
	Total	75	100.0	100.0	

د باردوخی نههیدا دیسان ستراتیژییه تا ریژگرتنا ئاشکرا ریژا هه ره بهرز بخوه ده دگرت و دبته (42.7%).

x9					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Halete 1	32	42.7	42.7	42.7
	Halete 2	12	16.0	16.0	58.7
	Halete 3	27	36.0	36.0	94.7
	Halete 4	4	5.3	5.3	100.0
	Total	75	100.0	100.0	

د باردوخی دههیدا ستراتیژییه تا دووی واته ریژگرتنا نه رینی ریژا (50.7%) بخوه ده دگرت کو ژ هه میان بهرز تره.

x10					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Halete 1	24	32.0	32.0	32.0
	Halete 2	38	50.7	50.7	82.7
	Halete 3	1	1.3	1.3	84.0
	Halete 4	12	16.0	16.0	100.0
	Total	75	100.0	100.0	

د باردوخی یازدیدا ستراتیژییه تا ئیکێ واته ریژگرتنا ئاشکرا ریژا (64%) بخوه ده دگرت و دئهقی باردوخیدا ستراتیژییه تا سی واته ریژگرتنا نه رینی هه بکار نه هاته.

x11					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Halete 1	48	64.0	64.0	64.0
	Halete 2	21	28.0	28.0	92.0
	Halete 4	6	8.0	8.0	100.0
	Total	75	100.0	100.0	

د باردوخی دوازیدا ستراتیژییه تا سی واته ریژگرتنا نه رینی ریژا هه ره بهرز بخوه ده دگرت و دبته (62.7%).

x12					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Halete 1	2	2.7	2.7	2.7
	Halete 2	23	30.7	30.7	33.3
	Halete 3	47	62.7	62.7	96.0
	Halete 4	3	4.0	4.0	100.0
	Total	75	100.0	100.0	

د بارودوخی سیژدیډا ستراتیژیه تا ئیکې واته ریژگرتنا ناشکرا زورترین ریژې بخوڤه دگرت و دبیته (56٪).

x13					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Halete 1	42	56.0	56.0	56.0
	Halete 2	5	6.7	6.7	62.7
	Halete 3	13	17.3	17.3	80.0
	Halete 4	15	20.0	20.0	100.0
	Total	75	100.0	100.0	

د بارودوخی چاریدیډا ستراتیژیه تا دووی واته ریژگرتنا نهرینی زورترین ریژې بخوڤه دگرت و دبیته (54.7٪).

x14					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Halete 1	26	34.7	34.7	34.7
	Halete 2	41	54.7	54.7	89.3
	Halete 3	1	1.3	1.3	90.7
	Halete 4	7	9.3	9.3	100.0
	Total	75	100.0	100.0	

د بارودوخی پازدی و دوماهیك بارودوخوا ستراتیژیه تا چاری واته ریژگرتنا درکهی زورترین ریژې بخوڤه دگرت و دبیته (48٪).

x15					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Halete 1	9	12.0	12.0	12.0
	Halete 2	24	32.0	32.0	44.0
	Halete 3	6	8.0	8.0	52.0
	Halete 4	36	48.0	48.0	100.0
	Total	75	100.0	100.0	

نهجام

- د باردوخی دوویډا ستراتیژیه تا دووی دووباره ریژا هره بهرز بخوڤه دگرت و بیته (45.3٪) واته، (ریژگرتنا نهرینی) لفری خو پتر دیار دکت.
- د باردوخی سیډا ستراتیژیه تا دووی واته (ریژگرتنا نهرینی) زورترین ریژه بخوڤه دگرت و دبیته (45.3٪).
- د باردوخی چاریډا دیسان ستراتیژیه تا دووی واته (ریژگرتنا نهرینی) زورترین ریژه بخوڤه دگرت و دبیته (65.3٪).
- د باردوخی پینجیډا ستراتیژیه تا سیی واته (ریژگرتنا نهرینی) زورترین ریژه بخوڤه دگرت و دبیته (41.3٪).

- 1- ب شیوهه کې گشتی ریژگرتن لده قوتابین زانکویا زاخو ب تایه تی قوناغا دووی ههیه و نه ریژگرتنه د ناسته کې بهرز دایه.
- 2- لدویف ههلسانگاندن و شروفه کرنا داتایان دیار بو کو ریژگرتنا نهرینی لده قوتابی زانکوی ریژه یا هره بهرز بخوڤه دگرت. نهجامین ناماری ب نه فی رهنگی بوون:
- د نهوان بارودخین مه باس کری د باردوخی ئیکیدا حاله تی دووی واته (ریژگرتنا نهرینی) ریژا هره بهرز بخوڤه دگرت، کو دبیته (60٪).

دبیت کو ریژگرتن لدهؤ قوتایی زانکویا زاخو ب تاییه تی قوناغا دووی د ئاسته کی بهرز دایه.

لیسته یا ژیدهران

ب زمانی کوردی:

نارام عهبدولواحد همه ره شهید معروف، ریژگرتن له زمانی

کوردیدا (لیکولینه وهیهک له بواری زانستی زمانی

کۆمه لایه تیدا)، چاپخانه ی لهریا، بهرپوه بهرایه تی چاپ و

بلاوکردنه وهی سلیمانی، 2013.

نیوار جه میل و شیرزدا سه بری عه لی، کرده یا تیکچوونا روخساری

و ستراتیژین ریژگرتنی د ناخفتنا سه نته ری خه لکی

ده فۆکا ده فۆکیدا، گوڤارا زانکویا دهوک، پدربنده 24،

ژماره 2، زانستین مروفايه تی، 2021، پ: 94-137.

ب زمانی بیانی:

احمد صفار مقدم، مقایسه عناصر ادب در زبان های کراهی و

فارسی، فصلنامه تحقیقات فرهنگی، دوره دوم، شماره 1،

بهار 1388، صص (77-97).

بهروز محمودی بختباری و سمیه سلیمیان، بررسی بی ادبی کلامی

در نمایش نامه صیادان، دو ماهنامه جستارهای زبانی، دوره

7، شماره 1، (پیاپی 29)، فروردین و اردیبهشت

1395، صص (129-149).

حسین رحمانی، نگاهی به قدرت و جنسیت از منظر ادب و بی

ادبی در رمان های نوجوانان فارسی زبان، مجله زبان و

زبان شناسی، دوره دهم، شماره 20، پاییز و زمستان،

1393، صص (31-56)

رحیم احمدی نرگسه و دیگران، کارگفت های ترغیبی و بررسی

قوانین جرج لیکاف (نثریه ادب) در قران کریم،

فصلنامه مکالمات قرانی، سال نهم، شماره 33، بهار

1397، صص (9-21).

سهراب از پرند، بررسی ویژگی های ساختاری مشوک در

گفتارهای مودبانه زبان ژاپنی و فارسی، پژوهش های زان

شناختی در زبان های خارجی، دوره 3، شماره 1، بهار و

تابستان، 1393، صص (45-60).

سهراب از پرند، تغییرات راهبرد زبانی ((خگاب)) بر اساس نثریه

ادب براون و لوینسون بین استادان و دانشجویان ایرانی:

مگالعه موردی دانشگاه تهران، فصلنامه زبان شناسی

• د باردوخی شه شیدا ستراتیژیه تا ئیکی واته ریژگرتنا ناشکرا زورترین ریژه ی بخوه فه دگرت و دبیته (58.7٪).

• د باردوخی حه فتیدا دیسان ستراتیژیه تا دووی ریژا (36٪) بخوه فه دگرت واته ستراتیژیه تا ریژگرتنا ئه رینی ریژا هه ره بهرز بخوه فه دگرت.

• د باردوخی هه شتیدا ریژا هه ره بهرز بو حاله تی ئیکی دهیته هژمارتن واته ریژگرتنا ناشکرا (38.7٪) کو دنه فی باردوخیدا بشپوهیه کی بهرز ریژگرتنا ناشکرا دهیته بکارهینان.

• د باردوخی نه هیدا دیسان ستراتیژیه تا ریژگرتنا ناشکرا ریژا هه ره بهرز بخوه فه دگرت و دبیته (42.7٪).

• د باردوخی ده هیدا ستراتیژیه تا دووی واته ریژگرتنا ئه رینی ریژا (50.7٪) بخوه فه دگرت کو ژ هه میان بهرزتوه.

• د باردوخی یازدیدا ستراتیژیه تا ئیکی واته ریژگرتنا ناشکرا ریژا (64٪) بخوه فه دگرت و دنه فی باردوخیدا ستراتیژیه تا سی واته ریژگرتنا ئه رینی هه ر بکارنه هاتیه.

• د باردوخی دوازدیدا ستراتیژیه تا ساسی واته ریژگرتنا ئه رینی ریژا هه ره بهرز بخوه فه دگرت و دبیته (62.7٪).

• د بارودوخی سیزدیدا ستراتیژیه تا ئیکی واته ریژگرتنا ناشکرا زورترین ریژی بخوه فه دگرت و دبیته (56٪).

• د بارودوخی چاردیدا ستراتیژیه تا دووی واته ریژگرتنا ئه رینی زورترین ریژی بخوه دگرت و دبیته (54.7٪).

3- ریژگرتنا ئه رینی لدهؤ قوتایی زانکویا زاخو کیتمزین ریژه بخوه فه دگرت و د هندهک باردوخاندا وهک نمونه باردوخی (11) هه ره نه بوویه.

4- ریژگرتنا ناشکرا ئیک ژ ئه وان ریژگرتنن هه ره بهرزه کو پشتی ریژگرتنا ئه رینی دهیته، ب ئه فی رهنگی دیا

- اجتماعی، دوره 2، شماره 4 (سری جدید) پیاپی 6، بهار 1398، صص. (83-98).
- سید محمد حسینی و مجید عامریان، راهبردهای بیان مخالفت در بین دانشجویان دختر و پسر، فصلنامه علمی-پژوهشی زبان پژوهی دانشگاه الزهراء^(س)، سال ششم، شماره 13، زمستان 1393، صص (65-89).
- سید محمد حسینی، ادب و قدرت: نشانگرهای زبانی مخالفت در جلسات دفاع از پایان نامه، مجله پژوهش های زبان شناسی، سال اول، شماره اول، پاییز و زمستان 1388، صص (79-100).
- علیرچا عبداللهی نژاد و نوشین مجلسی، "خشونت کلامی" در فضای مجازی - مگالعه موردی افهار نشرهای دنبال کنندگان در صفحات انستاگرام هنرمندان ایرانی، فصلنامه مگالعات رسانه‌ای نوین، سال چهارم، شماره 13، بهار 1397، صص (1-62).
- غزل باغبانی و فاگمه کرم پور، بررسی چگونگی رایگه بین شاخص قدرت و پدیده‌ی ادب زبانی در روند بازجویی به لحاظ زبان شناختی: رویکرد گفتمانی و حقوقی، پژوهش های زبانی، سال 8، شماره 2، پاییز و زمستان 1398، صص (1-20).
- محمد رچا گوسی نصرآبادی و دیگران، ادب زبانی در متون تعلیمی امام محمد غزالی، نشریه پژوهش های زبان شناسی تکبیتی، سال نهم، شماره 17، بهار تابستان 1398، (219-237)
- معصومه خدایی مقدم و دیگران، توصیف و تحلیل چند واژه مودبانه و کارکرد آنها در زبان فارسی در چارچوب نظریه ادب براون و لوینسون، فصلنامه علمی-پژوهشی زبان پژوهی دانشگاه الزهراء^(س)، سال نهم، شماره 22، بهار 1396، صص (25-55).
- رونالد واردهو و جنت ام. فولر، ترجمه: تریفه عزیزی، مروری بر نظریه های کاربردشناسی، دو فصلنامه علمی تخصصی زبان و شناخت، شماره سه، پاییز و زمستان 1396، صص (43-70).
- محمد حسین شرف زاده و مجید بنی زمانی، کاربرد راهبردهای ادب توسگ دبیران ایرانی در موقعیت کنش گفتاری "پیشنها"، فصلنامه پازند، سال 14، شماره 52-53، بهار و تابستان، 1397، صص (57-81).
- Leech, G. (1983) Principles of Pragmatics. New York: Longman.
- Allam, H & Monateri, M (2011). A Sociopragmatic Analysis of Compliment Responses in Persian. Iranian Journal of Applied Language Studies, Vol 4, No1, 2012
- Trosborg, A. (1995) Interlanguage Pragmatics: Requests, Complaints and Apologies. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Gramley, S & Pätzold, K-M (2004). A Survey of Modern English. Routledge is an imprint of the Taylor & Francis Group.
- Talbot, M.M. (1998) Language and Gender. An Introduction, Cambridge: Polity.
- Wierzbicka, A. (1985). "Different Cultures, Different Languages, Different Speech Acts". Journal of Pragmatics, Vol.9, No.2/3, pp. 145-178.
- Brown, P. and Levinson, S. (1987) Politeness: Some Universals in Language Usage. Cambridge: Cambridge University Press.

استراتيجية الاحترام عند طلاب جامعة زاخو المرحلة الثانية بناء على نظرية (براون وليفنسون)

الخلاصة

تعد ظاهرة الاحترام في تداولية اللغة واللغويات الاجتماعية في اوروبا الغربية وامريكا الشمالية من المواضيع الجديدة، حيث ظهرت في نهاية الستينيات و بداية السبعينيات من القرن الماضي. تم وضع اسس نموذج الاحترام من قبل الباحث المشهور غرايس. حيث تطرق في سياق حديثه عن (الاستلزام الحواري) في المحادثة الى التاكيد على وجود مبدأ جديد تحت عنوان (الاحترام). بهذا سهل الطريق امام الكثير من اللغويين من بعده لتطوير الاحترام اللغوي. في سياق نظرية الاحترام تم طرح الكثير من النظريات. احدى النظريات التي قدمت على اساس (الاستلزام الحواري) هي نظرية (براون وليفنسون). في نموذج (براون وليفنسون)، الاحترام عبارة عن الاهتمام بقيمة المتلقي واستخدام بعض الاستراتيجيات في سبيل تقليل نسبة التهديد على قيمته. حسب هذه النظرية، يستخدم المرسل في كل لغة وثقافة احدى الاستراتيجيات لمنع تقليل قيمة المستقبل، حسب خصائص المتلقي، سياق الاتصال و.... في هذا البحث تم استخدام نظرية (الاحترام لبراون وليفنسون). وتم اخذ التساؤلات والعينات بصورة ميدانية من طلاب جامعة زاخو قسم اللغة الكوردية المرحلة الثانية للسنة الدراسية (2022-2023م). الغرض من البحث هو بيان نسبة الاحترام لدى طلاب المرحلة الثانية في جامعة زاخو ومعرفة مستوى الاحترام لدى طلاب الجامعة حسب نظرية (الاحترام لبراون وليفنسون). السؤال الرئيسي للبحث هو معرفة هل يوجد احترام عند طلاب الجامعة واذ وجد معرفة مستوى الاحترام لديهم؟ وفي النهاية توصل البحث الى استنتاج انه يوجد احترام عند طلاب جامعة زاخو، خاصة طلاب المرحلة الثانية وهذا الاحترام في مستوى عالي.

الكلمات المفتاحية: الاحترام، نظرية الاحترام لبراون وليفنسون، الاستراتيجية، القيمة، المستمع، المرسل.

RESPECT STRATEGY AMONG ZAKHO UNIVERSITY STUDENTS, THE SECOND STAGE BASED ON THE THEORY (BROWN AND LEVINSON)

SALWA FARIQ SALIH

Dept. of Kurdish Language, College of Humanities, University of Duhok, Kurdistan Region-Iraq

ABSTRACT

The phenomenon of respect is a new topic in linguistic pragmatics and sociolinguistics in Western Europe and North America that emerged in the late 1960s and early 1970s. The famous researcher who has found the prominent model of the linguistic respect is H. Grice. While mentioning the principles of cooperation in the communication process, he focused on the existence of another principle called respect. This attracted the attention of later linguists and paved the way for the respect of language. Theory of Respect Several theories have been proposed in the field of respect. Brown and Levinson's theory is one of the theories based on the principle of cooperation. In the Brown and Levinson model, respect involves paying attention to the listener's face and using strategies to reduce the degree of threat to his or her face. According to Brown and Levinson's theory, in any language and culture, the sender uses one of the strategies to avoid the receiver's face, according to the characteristics of the receiver, the environment of communication, etc., the sender uses one of the strategies.

In this study, Brown and Levinson's theory of respect was used. questionnaires and data were collected from students of University of Zakho from the second grade of the academic year (2022-2023). The aim of the research is to determine the degree of respect among second-year university students and to know the level of respect among university students according to Brown and Levinson's theory of Politeness. The main question of the research is whether there is a respect among university students and if so, at what level? Research has shown that there is a high level of respect among students of the University of Zakho, especially in the second grade.

KEYWORDS: Respect, Brown and Levinson's theory of Politeness, Strategy, Face, listener, Sender, Disrespect.